

Nr 239.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till kungörelse med bestämmelser för ordinarie tjänstemän vid lots- och fyrstaten i fråga om rätt till pension; given Stockholms slott den 17 mars 1922.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till kungörelse med bestämmelser för ordinarie tjänstemän vid lots- och fyrstaten i fråga om rätt till pension.

GUSTAF.

C. E. Svensson.

Förslag

till

kungörelse med bestämmelser för ordinarie tjänstemän vid lots- och fyrstaten i fråga om rätt till pension.

För en var ordinarie tjänsteman, å vilken avlöningsreglementet den ..... för befattningshavare vid lots- och fyrstaten äger tillämpning, skola i fråga om rätt till pension samt skyldighet att avgå från tjänsten tills vidare och intill dess annorledes varder förordnat gälla vad i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension stadgas, dock med iakttagande av följande särskilda föreskrifter.

a) För ifrågavarande tjänstemän skola gälla nedan angivna särskilda pensionsunderlag; och skola av dem erläggas pensionsavgifter till nedanstående belopp, för år räknat:

Distriktsbefäl och personal å distriktsexpedition.

Distriktschef i 11:e lönegraden:	pensionsunderlag	6,036 kronor,	pensionsavgift	354 kronor
» i 10:e » :	»	5,724 »	»	330 »
Distriktskapten:	»	3,924 »	»	192 »
Expeditionsbiträde	{ manligt:	»	1,920 »	63 »
	{ kvinnligt:	»	1,440 »	78 »

Lotspersonal.

Överlots:	pensionsunderlag	2,640 kronor,	pensionsavgift	102 kronor
Lotsförman i 7:e lönegraden:	»	2,436 »	»	90 »
» i 5:e » :	»	2,160 »	»	75 »
Lots i 4:e » :	»	2,040 »	»	69 »
» i 3:e » :	»	1,920 »	»	63 »
Lotsförman i 3:e » :	»	1,920 »	»	63 »
Lots i 2:a » :	»	1,824 »	»	57 »

Personal å fyrskepp och fyr samt å gasstation.

Fyrmästare i 8:e lönegraden:	pensionsunderlag	2,436 kronor,	pensionsavgift	90 kronor
Distriktsfyrmästare:	»	2,436 »	»	90 »
Fyrmästare i 6:e lönegraden:	»	2,160 »	»	75 »
» i 4:e » :	»	1,920 »	»	63 »

Fyrvaktare i 3:e lönegraden:	pensionsunderlag 1,824 kronor,	pensionsavgift 57 kronor
» i 2:a » :	» 1,716 » »	» 51 »
Fyrbiträde:	» 1,644 » »	» 48 »

Personal å lotsverkets ångfartyg.

Befälhavare:	pensionsunderlag 3,924 kronor,	pensionsavgift 192 kronor
Maskinist:	» 2,160 » »	» 75 »

b) Därest vid beräkning av pensionsbelopp enligt grunderna i ovanberörda pensionslag beloppet icke är i helt krontal jämnt delbart med tolv, skall detsamma avrundas till närmast högre sålunda delbara tal.

c) Pensionen utgår från och med dagen näst efter den, då avgång från tjänsten äger rum, till och med den månad, under vilken pensions-tagaren avlider eller pensionsrätten eljest upphör.

d) Tjänstår beräknas för tid, under vilken tjänsteman efter fyllda aderton år i statens tjänst innehaft ordinarie eller extra ordinarie befattning eller annan anställning, som prövas vara därmed jämförlig, eller ock bestritt förordnande å sådan tjänst. Vid sådan tjänstårsberäkning skall avdrag göras för tid omfattande minst femton dagar i följd, under vilken ledighet från tjänsten ägt rum, dock icke för tid, varunder tjänsteman utan att tjänstgöra å sin befattning ägt uppbära oavkortad avlöning eller eljest åtnjutit ledighet på grund av sjukdom, olycksfall i tjänsten eller offentligt uppdrag eller för fullgörande av honom åliggande militär tjänstgöring eller för resa, som med vederbörligt tillstånd företagits till egen utbildning.

e) Därest vid tillämpning av de i 4 § av ovanberörda pensionslag angivna grunder hänsyn skall tagas jämväl till pensionsunderlag för sådan tjänst vid lots- och fyrstaten, som innehafts före den tidpunkt, då bestämmelserna i förenämnda avlöningsreglemente trätt i tillämpning, skall därvid så anses, som hade för nämnda tjänst gällt det pensionsunderlag, vilket enligt a) här ovan är bestämt för samma eller närmast motsvarande befattning.

f) Därest tjänsteman, å vilken denna kungörelse äger tillämpning, skulle vid avgång från tjänsten hava enligt de för honom, vid förenämnda avlöningsreglementes ikraftträdande, gällande pensionsbestämmelser kommit i åtnjutande av högre pensionsbelopp än med tillämpning av stadgandena i förevarande kungörelse, skall pensionen utgå med nämnda högre belopp.

g) Den tjänsteman jämlikt 35 § i förenämnda avlöningsreglemente åliggande skyldighet att underkasta sig de ändrade bestämmelser, som

kunna varda utfärdade i fråga om pension, skall jämväl innefatta skyldighet att underkasta sig sådana ändringar i pensionsrätten, som kunna varda fastställda i sammanhang med det statsunderstödda pensionsväsendets centralisering.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1923.

---

*Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 mars 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden
LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
AKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Svensson, anför:

»Den 10 innevarande mars har Kungl. Maj:t på min föredragning beslutat till riksdagen avlåta proposition angående reglering av löneförhållandena för befattningshavare vid lots- och fyrstaten m. m., innefattande, bland annat, förslag till särskilt avlöningsreglemente för nämnda befattningshavare. Till grund för propositionen, i vad den avsåg själva löner regleringen, låg ett av lotsstyrelsen med biträde av särskilda lönesakkunniga utarbetat betänkande i ämnet.

Såsom jag i mitt vid ifrågavarande proposition fogade yttrande till statsrådsprotokollet omnämnde, avsåg emellertid den verkställda utredningen jämväl en provisorisk reglering från och med år 1923 av befattningshavarnas pensionsförhållanden, och innehöll betänkandet härutinnan förslag *dels* till ändrad lydelse av 5 § i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension, *dels ock* till kungörelse med bestämmelser för ordinarie tjänstemän vid lots- och fyrstaten i fråga om rätt till pension.

Beträffande det förra förslaget ber jag endast att få erinra, att Kungl. Maj:t förut denna dag på föredragning av chefen för finansdepartementet beslutat till riksdagen avlåta proposition om vissa ändringar i den civila pensionslagen, varvid, bland annat, vederbörlig hänsyn tagits till vad lotsstyrelsen och de lönesakkunniga i denna del föreslagit.

I avseende å det senare förslaget torde det nu ankomma på mig att i och för framställning till riksdagen påkalla beslut av Kungl. Maj:t.

Jag ber då först att få återgiva vad lotsstyrelsen och de lönesakkunniga anført i nu ifrågavarande ämne. De uttala sig i betänkandet på följande sätt:

*Lotsstyrelsen
och de lönesakkunniga.*

I fråga om pensionering av ordinarie befattningshavare vid lots- och fyrstaten gälla bestämmelserna i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehavares rätt till pension med de ändringar i vissa delar av nämnda lag, varom särskilda författningar utfärdats. Såsom undantag från vad nu är nämnt gäller emellertid, att de befattningshavare, vilka kvarstå på äldre avlöningsstat än den från och med år 1915 fastställda, tillhöra flottans pensionskassa.

Enligt förenämnda pensionslags allmänna bestämmelser tjänar för tjänst, med vilken — jämte lön — tjänstgöringspenningar eller ortstillägg äro förenade, såsom pensionsunderlag den del av avlöningen, som utgör lön. På sätt ock i berörda lag förutsättes kunna ske, hava emellertid för vissa befattningshavare vid andra verk särskilda pensionsunderlag fastställts i vederbörande lönestater.

I föreliggande förslag till avlöningsreglemente hava icke införts några närmare bestämmelser rörande pensionsförhållanden, utan förutsättes, på sätt framgår av lydelsen av 2 § 4 mom., att särskilda stadganden skola meddelas angående tjänstemans rätt till pension och skyldighet att avgå från tjänsten.

Med hänsyn till de i det nu föreslagna avlöningsreglementet innefattade förändringar icke allenast i fråga om avlöningens uppdelning i lön och tjänstgöringspenningar utan även i andra avseenden måste de nya avlöningsbestämmelserna i varje fall föranleda en revision av nu gällande pensionsföreskrifter för befattningshavare vid lots- och fyrstaten.

I avvaktan på en mera definitiv lösning av pensionsfrågan för de befattningshavares vidkommande, å vilka den civila pensionslagen äger tillämpning, torde, på sätt skett i fråga om ett flertal andra nyreglerade verk, den civila pensionslagens bestämmelser ännu någon tid böra i huvudsak bibehållas, om ock med vissa kompletterande stadganden.

I sådant hänseende må erinras om de genom kungörelse den 29 juni 1921 (nr 456) meddelade bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension. Dessa bestämmelser, vilka hava provisorisk natur, äro avsedda att i vissa hänseenden träda i stället för en del stadganden i den civila pensionslagen, vilken sålunda i övrigt fortfarande skall vara gällande.

Vad beträffar nu ifrågavarande tjänstemän vid lots- och fyrstaten, hava såsom nämnts vissa jämkningar ansetts böra vidtagas i avseende å de nuvarande pensionsbestämmelserna, och skulle detta i första hand gälla pensionsbeloppen, för att desamma skulle kunna sättas i rimligt förhållande till de ökade avlöningar, som skulle utgå enligt det före-

slagna nya avlöningsreglementet. Härvid synes det, som skulle för dessa tjänstemän i allmänhet kunna provisoriskt tillämpas liknande grunder som de, vilka redan godtagits befräffande tjänstemän vid kommunikationsverken samt vid statsdepartement med flera verk. Vidkommande nu ifrågavarande tjänstemän vid lots- och fyrstaten skulle för sådant ändamål fastställas särskilda pensionsunderlag, vilka i enlighet med nyssberörda grunder torde i allmänhet böra bestämmas till belopp, motsvarande två tredjedelar av den för ortsgrupp A bestämda lönen i högsta löneklassen inom vederbörande lönegrad, dock med erforderlig avrundning för vinnande av ett med tolv lämpligt delbart belopp.

Då emellertid för lotspersonalen i allmänhet en väsentlig del av avlöningen utgöres av andel i lotspenningar, torde man rimligtvis icke kunna för denna personal bestämma pensionsunderlaget allenast med hänsyn tagen till den del av avlöningen, som utgöres av lön, utan synes jämväl lotslotten böra i någon mån få inverka härvidlag. I enlighet härmed hava styrelsen och de lönesakkunniga tänkt sig, att pensionsunderlagets belopp för lotspersonal skulle bestämmas till två tredjedelar av lönen å billigaste ort i den löneklass, som är närmast högre än högsta löneklassen i den lönegrad, vederbörande eljest tillhör.

I fråga om överlots torde dock nämnda beräkningssätt icke utan vidare kunna tillämpas, enär skillnaden mellan lönen i sista (12:te) löneklassen för överlots och närmast högre löneklass enligt förevarande reglementsförslag eller distriktskaptens begynnelseklass är väsentligt större än som motsvarar skillnaden mellan 12:te och närmast högre (13:e) löneklass enligt avlöningsreglementena för kommunikationsverken och statsdepartementen med flera verk. Med hänsyn härtill har beloppet av pensionsunderlaget för överlots ansetts böra beräknas till två tredjedelar av lönen å billigaste ort i 13:e löneklassen enligt sistnämnda reglementen eller sålunda motsvara $\frac{2}{3}$ av 3,960 kronor = 2,640 kronor.

En följd av den nu ifrågasatta förhöjningen av pensionsunderlagen för personal vid lots- och fyrstaten bör självfallet bliva, att pensionsavgifterna ökas i förhållande därtill. Härvid torde dessa avgifter för befattningar med sådana pensionsunderlag, som återfinnas vid kommunikationsverken samt statsdepartement med flera verk, lämpligen kunna bestämmas till samma årliga belopp, som i sådant hänseende fastställts vid dessa verk. För dem av nu ifrågavarande befattningar, vilkas pensionsunderlag med hänsyn till införandet av nya lönegrader sakna direkt motsvarighet vid nämnda verk, hava pensionsavgifterna med ledning av de för närmaste lönegrader vid dessa verk fastställda avgiftsbelopp beräknats i förhållande till de föreslagna pensionsunderlagen.

I enlighet med vad som redan gäller enligt kommunikationsverkens pensionslag och förenämnda kungörelse den 29 juni 1921 hava såväl pensionsunderlag som pensionsavgifter för de särskilda lönegraderna föreslagits till belopp, som äro jämnt delbara med tolv. Då detta jämväl torde böra gälla beloppet av avkortad pension, erfordras en särskild föreskrift i berörda hänseende.

Enligt 13 § av den civila pensionslagen skall pensionen utgå från och med *månaden* näst efter den, under vilken avgång från tjänsten ägt rum. Då emellertid pensionen i varje fall bör utgå från den tidpunkt, då tjänstemannens rätt till avlöning upphör, påkallar den föreslagna efterskottsutbetalningen av lönen ett stadgande därom, att pensionen skall beräknas från och med *dagen* näst efter den, då vederbörande avgått från tjänsten. Ett motsvarande stadgande återfinnes ock i kommunikationsverkens pensionslag och i förenämnda kungörelse den 29 juni 1921.

I fråga om grunderna för beräkning av tjänstår för bestämmande av pensions belopp innehåller 17 § av den civila pensionslagen generella föreskrifter. För vinnande av närmare anslutning till vissa bestämmelser i det nu föreslagna avlöningsreglementet har det emellertid ansetts lämpligt, att beträffande befattningshavare vid lots- och fyrstaten i stället för den civila pensionslagens nyssberörda allmänna stadgande meddelas en särskild föreskrift i berörda hänseende av i huvudsak samma innehåll som 20 § 1 mom. av kommunikationsverkens pensionslag och 3 § e) i meranämnda kungörelse.

Enligt 4 § av den civila pensionslagen skall för tjänstinnehavare, som under kortare tid än fem år innehaft den tjänst, från vilken avgång äger rum, beloppet av hel pension utgå med ett belopp, som motsvarar medeltalet av de högsta pensionsunderlag, vilka under vart och ett av de senast förflutna fem åren varit gällande för tjänstinnehavaren. Såsom ett övergångsstadgande synes emellertid, såsom skett i fråga om statsdepartement m. fl. verk, böra medgivas, att därest vid tillämpning av nyssberörda bestämmelse hänsyn skall tagas jämväl till pensionsunderlag för sådan tjänst vid vederbörande verk, som innehafts före den tidpunkt, då stadgandena i det nya avlöningsreglementet och därmed också de ifrågasatta provisoriska pensionsbestämmelserna trätt i kraft för verket, därvid skall så anses, som hade för nämnda tjänst gällt det pensionsunderlag, vilket enligt de provisoriska pensionsbestämmelserna är bestämt för samma eller närmast motsvarande befattning. En föreskrift av enahanda innebörd finnes i 39 § av kommunikationsverkens pensionslag.

Såsom en allmän regel vid lönerogleringar gäller, att icke någon må genom tillämpning av nya avlöningsbestämmelser vid övergång till ny stat lida minskning i de avlöningsförmåner, som förut varit vederbörande tillförsäkrade. Självfallet bör motsvarande regel gälla jämväl i fråga om pension. En föreskrift i sistnämnda syfte har ansetts böra intagas i de provisoriska pensionsbestämmelserna, om också den samma torde sakna betydelse för personal vid lots- och fyrstaten.

Jämlikt 35 § i förslaget till avlöningsreglemente är tjänsteman, å vilken reglementet äger tillämpning, skyldig att underkasta sig de ändrade bestämmelser, som kunna varda utfärdade i fråga om pension. I de föreslagna provisoriska pensionsbestämmelserna har emellertid för säkerhets skull införts ett stadgande därom, att ifrågavarande förpliktelse jämväl innefattar skyldighet för vederbörande att underkasta sig sådana ändringar i pensionsrätten, som kunna varda fastställda i sammanhang med det statsunderstödda pensionsväsendets centralisering. Motsvarande bestämmelse återfinnes såväl i kommunikationsverkens pensionslag som ofta nämnda kungörelse beträffande statsdepartement m. fl. verk'.

I ett den 7 mars 1922 över förevarande förslag till pensionsreg- *Statskontoret.*
lering avgivet utlåtande förklarar statskontoret, att, då detsamma syntes stå i god överensstämmelse med, å ena sidan, det i betänkandet intagna förslaget till avlöningsreglemente för befattningshavare vid lots- och fyrstaten och, å andra sidan, grunderna för den reglering av pensionerna för vissa civila befattningshavare, som ägde rum i sammanhang med ikraftträdandet av avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för statsdepartement m. fl. verk, statskontoret icke funnit anledning till erinran mot förslaget i fråga.

I likhet med statskontoret biträder jag det av lotsstyrelsen och de lönesakkunniga framlagda förslaget. Särskilt vill jag framhålla, att det med hänsyn till lotsarnas säregna avlöningsförhållanden synes mig motiverat och rättvist, att vid bestämmandet av pensionsunderlagen för nämnda personalgrupp hänsyn tages icke blott till avlöningen å stat utan i viss mån även till den lotsarna tillkommande andelen i lotspenningar. I övrigt har jag för egen del intet annat i saken att tillägga än att de nya pensionsbestämmelserna givetvis böra tråda i kraft samtidigt med avlöningsreglementet eller sålunda, enligt vad beträffande nämnda reglemente föreslagits, den 1 januari 1923».

Departementschefen.

Föredragande. departementschefen uppläser härefter det av lotsstyrelsen och lönesakkunniga utarbetade förslaget till kungörelse med bestämmelser för ordinarie tjänstemän vid lots- och fyrstaten i fråga om rätt till pension och hemställen, att förslaget måtte i proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen bifalla och förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Karl Lindström.